Region Stockholm

Diarienummer
RS 2020-0782

Riktlinjer

Säkerhet

Gäller för Region Stockholm

Dokumenttyp	Fastställd	Giltig till och med
Dokumentnummer	Fastställd av	Upprättad av
Informationssäkerhetsklass		

Innehållsförteckning

1. Inledning 3
1.1 Syfte och omfattning....3
1.2 Region Stockholms styrande dokument för säkerhetsarbetet 3
1.3 Avgränsningar 3

2. Organisation av säkerhetsarbetet....3
2.1 Roller och ansvar 4
2.1.1 Regionfullmäktige 4
2.1.2 Regionstyrelsen 4
2.1.3 Regiondirektören.... 4
2.2 Roller och ansvar i nämnder och bolag 4
2.2.1 Nämnd och bolag.... 4
2.2.2 Förvaltningschef och Vd.... 4
2.2.3 Delegering....5
2.2.4 Upphandlande enheter eller funktioner....5
2.2.5 Anställda och enskilda uppdragstagare....5

3. Medarbetare och säkerhet 5
3.1 Rekrytering och anställning 5
3.1.1 Sekretess....5
3.2 Utbildning och övning 6
3.3 Avslutande av anställning 6

4. Regionens modell för systematiskt säkerhetsarbete 6
4.1 Riskhantering 6
4.2 Skyddsåtgärder....7
4.3 Uppföljning....7
4.4 Rapportering av avvikelser och tillbud....7
4.4.1 Utredningsgrupp för större händelser 8
4.4.2 Rapportering 8

5. Särskilda krav på skyddsåtgärder.... 8
5.1 I detta avsnitt redogörs för det ansvar och de krav som gäller för särskilt utpekade områden Brandskydd.... 8
5.2 Skydd mot hot och våld 8
5.3 Säkra fastigheter.... 9
5.4 Fysiskt skydd 9
5.5 Skydd mot förlust av lös egendom 9

Inledning

1.1 Syfte och omfattning

Dessa riktlinjer konkretiserar Region Stockholms verksamhetsskyddspolicy och är styrande för specifika delar av säkerhetsarbetet vid Region Stockholms samtliga nämnder och bolag.

Riktlinjerna ska följas även inom ramen för program och projekt som bedrivs i Region Stockholms regi.

1.2 Region Stockholms styrande dokument för säkerhetsarbetet

Varje nämnd och bolag ska, inom ramen för Region Stockholms verksamhetsskyddspolicy och riktlinje för säkerhet, styra och leda sitt säkerhetsarbete inom sitt verksamhetsområde. Detta gäller för såväl brandskydd, skydd mot hot och våld, säkra fastigheter, fysiskt skydd som skydd mot förlust av lös egendom.

Lagar, förordningar och andra föreskrifter som är tillämpliga, ska följas. Hit hör bland annat brottsbalk (1962:700) och lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

Styrdokumenten på regionövergripande nivå består av Region Stockholms verksamhetsskyddspolicy med tillhörande riktlinjer för säkerhet.

På lokal nivå kan kompletterande riktlinjer och anvisningar utarbetas. Dessa dokument innehåller preciseringar och tillägg till de koncernövergripande styrdokumenten, med utgångspunkt från den egna organisationens specifika behov och i enlighet med anvisningar.

1.3 Avgränsningar

Dessa riktlinjer omfattar det säkerhetsarbete som bedrivs inom ramen för de områden som finns beskrivna i kapitel 5 nedan: brandskydd, skydd mot hot och våld, säkra fastigheter, fysiskt skydd samt skydd mot förlust av lös egendom.

2. Organisation av säkerhetsarbetet

För att styra säkerhetstsarbetet inom nämnder och bolag i Region Stockholm är det viktigt att roller och ansvar fördelas. Riktlinjerna är obligatoriska och ska efterlevas av samtliga nämnder och bolag inom Region Stockholm. Ansvaret för säkerheten är kopplat till verksamhetsansvaret i alla led. Det betyder att varje nämnd eller bolag och varje medarbetare som är ansvarig för en verksamhet också har att ansvara för säkerheten i denna verksamhet.

2.1 Roller och ansvar

2.1.1 Regionfullmäktige

Regionfullmäktige har det yttersta ansvaret för regionens säkerhetsarbete och fastställer den verksamhetsskyddspolicy som ska gälla för Region Stockholm samt tillhörande riktlinjer för säkerhet.

2.1.2 Regionstyrelsen

Regionstyrelsen ansvarar för att ta fram förslag till riktlinjer för säkerhet och revideras vid behov. Styrelsen har ansvaret för samordning och uppföljning av säkerhetsarbetet och har därmed det övergripande ansvaret inom regionen.

2.1.3 Regiondirektören

Regiondirektören ansvarar för att regionen bedriver ett säkerhetsarbete som är väl anpassat till verksamheternas krav och aktuell hot- och riskbild. I detta ligger bland annat att utforma övergripande anvisningar för säkerhetsarbetet och se till att dessa hålls aktuella.

2.2 Roller och ansvar i nämnder och bolag

2.2.1 Nämnd och bolag

Varje nämnd och bolag är inom sitt verksamhetsområde ytterst ansvarig för planering och organisering av säkerhetsarbetet. De ska utarbeta och anta lokala riktlinjer och anvisningar enligt vad som närmare anges i föreliggande riktlinjer samt i kompletterande anvisningar.

Det åligger varje nämnd och bolag att årligen planlägga och löpande följa upp säkerheten samt att i övrigt vidta de åtgärder som krävs för att uppnå och upprätthålla tillräcklig intern styrning och kontroll inom området.

2.2.2 Förvaltningschef och Vd

Förvaltningschefen eller vd ansvarar inför nämnden eller styrelsen för säkerhetsarbetet samt att föreliggande riktlinjer följs. Information om detta ska lämnas till nämnd respektive styrelse minst en gång per år. På begäran av regiondirektören ska förvaltningschef eller vd rapportera om säkerhetsläget, samt vid ett inträffat tillbud kunna rapportera vidtagna och planerade åtgärder samt förväntad utveckling.

Förvaltningschef eller vd ansvarar för att ett tillräckligt antal personer får ett utpekat ansvar för att leda, utveckla, koordinera och följa upp det säkerhetsarbete som ska bedrivas i enlighet med dessa riktlinjer.

Förvaltningschef eller vd har ansvar för att anställda, personal hos leverantörer och andra som deltar i verksamheten får nödvändig information om verksamhetens säkerhetskrav och rutiner. Det föreligger

även ett motsvarande ansvar gentemot organisationen, kollegor, patienter, resenärer och besökare.

Förvaltningschef eller vd ska slutligen se till att det finns instruktioner för hur vidtagna åtgärder och brister ska rapporteras till förvaltningens nämnd eller bolagets styrelse respektive till regiondirektören.

2.2.3 Delegering

Det operativa säkerhetsansvaret följer linjeansvaret. Varje person som får ett delegerat verksamhetsansvar ansvarar för säkerheten som rör den specifika verksamhet som omfattas av delegeringen. Vid behov ska särskild skriftlig delegering utfärdas som ytterligare tydliggör ansvar och befogenheter.

2.2.4 Upphandlande enheter eller funktioner

I de fall Region Stockholms verksamhet fullgörs av privata, eller andra för regionen utomstående aktörer, ska upphandlande enhet säkerställa att leverantören följer regionens styrande dokument. Detta ska regleras i avtal samt gå att följa upp av avtalsansvarig.

2.2.5 Anställda och enskilda uppdragstagare

Varje medarbetare och personal hos leverantör har ett ansvar att känna till och följa gällande säkerhetsregler med hänsyn till både den egna och andras säkerhet.

3. Medarbetare och säkerhet

Alla som arbetar eller på annat sätt deltar i Region Stockholms verksamhet måste förstå sitt ansvar för och bidra till att hantera och skydda Region Stockholm tillgångar.

3.1 Rekrytering och anställning

Innan anställning eller annat deltagande i verksamheten påbörjas ska arbetsgivaren pröva att individen bedöms lämplig, dvs. individens lojalitet och pålitlighet från säkerhetssynpunkt.

För anställning som faller in under säkerhetsskyddslagen, se riktlinjer för säkerhetsskydd och signalskydd, RS 2021-0106, med tillhörande anvisningar.

3.1.1 Sekretess

Regler kring sekretess finns i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

3.2 Utbildning och övning

Nämnder och bolag ansvarar för att medarbetare får den utbildning som krävs för att de ska kunna tillämpa de regler som finns i föreliggande riktlinjer.

Utbildningens omfattning ska vara anpassad till det ansvar och de befogenheter som gäller för befattningen. Utbildning ska ske fortlöpande.

Övningar ska ske i sådan omfattning att förmågan att förebygga och hantera säkerhetsbrister upprätthålls. Utbildning och övning ska dokumenteras på individnivå.

3.3 Avslutande av anställning

Nämnder och bolag ska i rutin för avslut av anställning eller uppdrag säkerställa att berörd individ är medveten om tystnadsplikt även efter avslutad anställning.

För avslutande av anställning som faller in under säkerhetsskyddslagen, se riktlinjer för säkerhetsskydd och signalskydd.

4. Regionens modell för systematiskt säkerhetsarbete

Region Stockholms systematiska säkerhetsarbete innebär att regelbundet följa upp dagliga funktioner i verksamheten och sådana yttre förhållanden som kan påverka dessa. Identifierade hot ska, tillsammans med inrapporterade avvikelser eller tillbud, ligga till grund för riskbedömning och därmed efterföljande beslut om eventuella insatser av olika säkerhetshöjande åtgärder.

4.1 Riskhantering

Med *risk* avses i dessa riktlinjer osäkerheten att inte kunna nå målsättningen för Region Stockholms säkerhetsarbete, det vill säga att

- skydda liv, hälsa och personlig integritet
- skydda materiella och immateriella tillgångar
- efterleva lagstiftningens krav på skydd och säkerhet.

Riskhantering är i det här sammanhanget en process som ska stödja övriga delar i det systematiska säkerhetsarbetet. Det ska i tillämpliga delar följa svensk standard.[1]

[1] SS-ISO 31000:2018

4.2 Skyddsåtgärder

Grundprinciper för val av skyddsåtgärder är att

- dessa i första hand ska vara förebyggande och utmynna i ett väl avvägt skydd
- kostnader för åtgärderna ska stå i proportion till hotbilden och konsekvenser för verksamheten, samtidigt som Region Stockholms värden – såväl materiella som immateriella – ska värnas
- effekterna av olika skyddsåtgärder ska vägas mot aspekter som användbarhet och öppenhet.

För att skyddet ska vara väl avvägt och ändamålsenligt krävs också att det anpassas när riskbedömningarna revideras.

Krav på skyddsåtgärder återfinns i kapitel 5 samt i de anvisningar som beslutas i anslutning till dessa riktlinjer.

4.3 Uppföljning

Uppföljning av dessa riktlinjers efterlevnad ska ske enligt regionens ledningsprocess, vilket i huvudsak innebär att den ska följas upp på samma sätt och samtidigt som regionens övriga styrande dokument.

Regiondirektören initierar vid behov en översyn och utvärdering av säkerhetsarbetet med hänsyn till lämplighet, omfattning och effektivitet. Regiondirektören, förvaltningschef eller vd ska genomföra separata utvärderingar, när behov föreligger, för att bedöma hur väl säkerhetskrav har införts och efterlevs lokalt.

Anpassningar av Region Stockholms styrande dokument för säkerhet ska ske utifrån förändringar i lagar och föreskrifter, uppdateringar av rekommendationer på området, resultat från analyser av sårbarheter och hotbild samt förändringar i verksamhet.

4.4 Rapportering av avvikelser och tillbud

Varje anställd inom regionen är skyldig att rapportera omständigheter eller händelser som upptäcks och som kan antas hota egen eller annans säkerhet till närmsta chef. Rapportering ska omfatta avvikelser, tillbud och andra oönskade händelser med negativa konsekvenser på verksamhetens säkerhet.

Händelse eller omständighet som bedöms vara av väsentlig betydelse för hela Region Stockholm anmäls omedelbart till tjänsteman i beredskap, TiB Region Stockholm.

4.4.1 Utredningsgrupp för större händelser

Vid större händelser eller olyckor inom Region Stockholms verksamheter kan regiondirektören, efter samråd med berörd förvaltningschef eller vd tillsätta en oberoende utredningsgrupp. En sådan oberoende utredningsgrupp kan tillsättas även om annan myndighet tillsätter sådan utredning.

4.4.2 Rapportering

Varje nämnd och bolag ska årligen, i samband med årsredovisningen, till regiondirektören redogöra för hur arbetet med avvikelser och tillbud hanteras inom den egna organisationen.

5. Särskilda krav på skyddsåtgärder

5.1 I detta avsnitt redogörs för det ansvar och de krav som gäller för särskilt utpekade områden Brandskydd

Brandskyddsarbetet ska bedrivas, på ett väl avvägt sätt, utifrån anläggningens, byggnadens eller verksamhetens skyddsbehov så att det förebygger att brand uppkommer, ger förutsättningar för att hantera en inträffad brand på bästa sätt samt minimerar skador och avbrott i verksamheten efter att en brand inträffat.

För att avgöra hur brandskyddet ska utformas ska respektive nämnd och bolag identifiera skyddsbehovet för verksamheten vilket ska beaktas i lokala riktlinjer. Riktlinjer och anvisningar ska revideras vid behov.

Brandsskyddsutbildning och övning ska hållas enligt fastställd frekvens.

Förvaltningschef och vd ansvarar för brandskyddet inom förvaltningen respektive bolaget. Förvaltningschef eller vd är även brandskyddsansvarig om inte ansvaret skriftligen delegeras vidare till annan person.

5.2 Skydd mot hot och våld

Arbetet mot hot och våld ska bedrivas så att förtroendevalda, personer som arbetar för Region Stockholm som anställda eller hos leverantör eller som använder regionens tjänster ska känna att de befinner sig i en trygg och säker omgivning.

Regiondirektören ansvarar för att skydd mot hot och våld upprätthålls gentemot förtroendevalda inom ramen för deras förtroendeuppdrag i Region Stockholm. Respektive förvaltningschef eller vd ansvarar för skyddet av sina arbetstagare samt övriga som kommer i kontakt med respektive verksamhet. För skydd av uppdragstagare ansvarar respektive uppdragsgivare.

Tillbud som leder till allvarlig personskada eller dödsfall på såväl personal som allmänhet ska utan dröjsmål rapporteras till närmaste chef.

Vid verksamhet dit allmänheten har tillträde ska plan för pågående dödligt våld (PDV) finnas. Övriga krav ska beaktas i lokala riktlinjer. Riktlinjer och anvisningar ska reviders vid behov.

5.3 Säkra fastigheter

Fastighetsägare ska tillhandahålla lokalerna i sådant skick att verksamhet kan bedrivas på ett säkert och störningsfritt sätt. I de fall Region Stockholm är fastighetsägare har krav som ställs på fastighetsägare överförts genom ägardirektiv till de förvaltningar och bolag som förvaltar fastigheterna.

Innan avtal tecknas ska fastighetens ändamålsenlighet bedömas utifrån risk- och säkerhetsaspekter samt verksamhetskritiska faktorer. Den som sedan tecknar hyresavtal med fastighetsägare ska säkerställa att de krav som behöver ställas utifrån risk- och säkerhetsaspekter tas tillvara i hyresavtalet samt följa upp att dessa krav efterlevs.

5.4 Fysiskt skydd

Skyddet mot obehörigt tillträde eller skadlig inverkan ska bedrivas på ett väl avvägt sätt utifrån anläggningens, byggnadens eller verksamhetens skyddsbehov så att stöld, inbrott, sabotage, skadegörelse och andra brott i möjligaste mån förhindras samt att verksamheten kan fortgå med så få störningar som möjligt.

För att avgöra hur det fysiska skyddet ska utformas ska respektive förvaltning eller bolag identifiera skyddsbehovet för verksamheten.

Särskilt viktigt är skyddet i sådana verksamheter där obehöriga skulle kunna öka risken för liv eller hälsa, skapa otrygghet eller där särskilt skyddsvärda tillgångar förvaras eller hanteras. Ett dimensionerat skalskydd med så kallad buffertzon ska inkluderas vid dessa verksamheter.

Respektive förvaltningschef eller vd ansvarar för att skyddet ligger på en tillräcklig nivå med hänsyn till den verksamhet som bedrivs och de skyddsvärden som finns samt att kraven upprätthålls oavsett om verksamheten bedrivs i Region Stockholms egen regi eller på entreprenad.

Dessa krav ska beaktas i lokala riktlinjer. Riktlinjer och anvisningar ska revideras vid behov.

5.5 Skydd mot förlust av lös egendom

Med skydd mot förlust av lös egendom menas alla åtgärder för att förhindra eller försvåra att lös egendom förloras oavsett orsak. Detta innebär att ta

hand om egendom med normal aktsamhet och omsorg så att skada så långt som möjligt förhindras samt att vara särskilt aktsam med värdefull egendom och anpassa hanteringen så att åverkan kan upptäckas och förhindras.

Respektive förvaltningschef eller vd ansvarar för att ha kontroll över tillgångarna inom respektive verksamhet samt att skyddet mot förlust ligger på en acceptabel nivå.

Dessa krav ska beaktas i lokala riktlinjer. Riktlinjer och anvisningar ska revideras vid behov.

Definitioner

För användningen av dessa riktlinjer gäller följande termer och definitioner:

Avvikelse	En händelse där ställda kvalitetskrav inte uppfylls.
Brandskydd	Åtgärder för att förhindra brand så att liv, egendom och miljö inte kommer till skada samt att minska skada om brand ändå uppstår genom val av rätt utrustning, utbildning, rutiner och utrymningsplaner.
Fysiskt skydd	Förmågan att förebygga, upptäcka, försvåra och svara på ett antagonistiskt fysiskt angrepp eller obehörigt tillträde. Sådana angrepp kan vara påverkan genom exempelvis fysisk åverkan, sprängning, beskjutning eller brand. Det kan också omfatta skydd mot CBRN-angrepp i viss omfattning.
Hot (generellt)	Möjlig, oönskad händelse med negativa konsekvenser för verksamheten
Hot (mot person)	Uttryckande av avsikt att skada person, denne eller annans egendom, frihet eller frid.
Incident	Se *tillbud*
Informations-säkerhet	Informationssäkerhet är de åtgärder som vidtas för att hindra att information läcker ut, förvanskas eller förstörs och för att informationen ska vara tillgänglig när den behövs.
Lös egendom	All egendom såsom inredning, konst, utrustning och tillbehör samt de installationer som inte är byggnad enligt jordabalken. Region Stockholms ansvar omfattar inte egendom för vilken fastighetsägare enligt avtal står för risken samt egendom som tillhör personal och inneliggande patient och som medförts till Region Stockholms lokaler.

Revision (intern)	Även förstapartsrevision. Kontroll som genomförs av organisationen själv. Det är en oberoende undersökning av den egna verksamhetens ledningssystem, eller delar därav. Systemets effektivitet bedöms med avseende på de uppställda mål och krav.
Risk	Den sammanvägda bedömningen av sannolikheten för att en oönskad händelse ska bli verklighet och de konsekvenser händelsen kan få.
Riskhantering	Verksamhet som syftar till att lokalisera, identifiera och kvantifiera de risker av olika slag som företaget löper och att vidta lämpliga åtgärder för att i möjligaste mån reducera eller eliminera dem.
Sabotage	Allmänfarligt brott om någon förstör eller skadar egendom, som har avsevärd betydelse för rikets försvar, folkförsörjning, rättsskipning eller förvaltning eller för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet i riket, eller genom annan åtgärd, …, allvarligt stör eller hindrar användningen av sådan egendom.
Skada	En rent allmänt negativ eller oönskad förändring av ett visst tillstånd. Skada kan till exempel vara materiell, ekonomisk, kroppslig, ideell eller förlust av förtroende.
Skyddsåtgärder	Handling, procedur eller tekniskt arrangemang som genom att minska sårbarheten möter identifierade hot.
Sårbarhet	Brist i skyddet av en tillgång eller av en säkerhetsåtgärd som kan utnyttjas av ett eller flera hot
Säkerhet	De åtgärder som minskar risken för att oönskade händelser ska inträffa och därigenom stödjer organisationen så att verksamhetsmålen kan uppnås
Tillbud	Händelse som äventyrar eller kunnat äventyra säkerheten i ett system, en verksamhet eller rutin. Avsiktligt eller oavsiktligt åsidosättande av säkerhetsregler.

Tillgång	Något som har värde för en organisation. Med *tillgångar* menas både det som är av materiellt värde och det som har ett immateriellt värde, till exempel förtroende.
Tjänsteman i beredskap, TiB	Beredskapsfunktion hos myndigheter centrala för krishanteringen samt hos Länsstyrelserna och regionerna. Ska finnas tillgänglig dygnet runt. Kan vid behov initiera och samordna det inledande krisledningsarbetet för att upptäcka, verifiera, larma och informera vid allvarliga händelser.
Våld	Aggressiv handling som medför fysisk eller psykisk skada.